

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของผู้เรียน
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของผู้เรียน

เหตุผล

โดยที่สถานศึกษาควรเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยแห่งหนึ่ง กลับเป็นสถานที่ที่เต็มไปด้วยการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากบุคลากรในสถานศึกษามากมาย ทั้งระดับเล็กน้อยไปจนถึงระดับร้ายแรง ซึ่งไม่ควรเกิดขึ้นต่อตัวผู้เรียนแม้แต่คนเดียว ถึงแม้จะมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กอยู่แล้วก็ตาม แต่เนื้อหาและวัตถุประสงค์ก็มิได้มีเจตนาจะครอบคลุมไปถึงผู้เรียนภายในสถานศึกษา ประกอบกับที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แต่เนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชนของผู้เรียนยังไม่ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายประเทศไทย จึงต้องมีบทบัญญัติที่ให้การประกันสิทธิมนุษยชนของผู้เรียนไว้โดยเฉพาะ เพื่อให้ไม่เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนภายในสถานศึกษาขึ้นอีก ซึ่งจะเป็นการยกระดับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยให้เทียบเท่าสากล จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑
สิทธิมนุษยชนของผู้เรียน

มาตรา ๕ ผู้เรียนมีสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อันเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ยอมรับในระดับสากล พึงได้รับการปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพ และให้เกียรติในฐานะมนุษย์

มาตรา ๖ ผู้เรียนมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน สถานศึกษาหรือ บุคลากรในสถานศึกษาจะแทรกแซงหรือทำให้เสียไปซึ่งสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวของผู้เรียนมิได้ เว้นแต่เป็นไปเพื่อการคุ้มครองสิทธิของผู้เรียน โดยต้องคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรา ๗ ผู้เรียนมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองสภาพจิตใจให้เป็นปกติ สุข การจัดการศึกษาต้องไม่สร้างภาระและผลเสียต่อสภาพจิตใจแก่ผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการต้องจัดให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์อย่างเพียงพอ เพื่อคอยให้คำปรึกษาตามความต้องการของผู้เรียน

มาตรา ๘ ผู้เรียนมีเสรีภาพในการแสดงออก แสดงความคิดเห็น แสวงหา ได้รับ หรือถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารในทุกรูปแบบ ตามที่ได้รับการคุ้มครองไว้ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๙ ผู้เรียนมีสิทธิในความปลอดภัย การลงโทษหรือปรับพฤติกรรมผู้เรียน ต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และให้เป็นไปตามความเหมาะสมและสมควรแก่กรณี การลงโทษอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้เรียนจะกระทำมิได้

ผู้ที่จะเมิดความในวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท

หมวด ๒
สภาพแวดล้อมและสวัสดิภาพ

มาตรา ๑๐ สถานศึกษาต้องมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด เหมาะสม เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุขภาวะทางร่างกาย จิตใจ สังคม และอนามัยที่ดี

มาตรา ๑๑ กิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นหรือรับผิดชอบ ผู้เรียนมีสิทธิที่จะ เข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมได้ตามความสมัครใจ การบังคับหรือสร้างเงื่อนไขให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมจะกระทำมิได้

มาตรา ๑๒ ผู้เรียนมีสิทธิที่จะได้รับความยุติธรรมในการพิจารณาความผิดอันเนื่องมาจากกฎหรือระเบียบของสถานศึกษา

ในกระบวนการพิจารณาความผิดอันเนื่องมาจากกฎหรือระเบียบของสถานศึกษา ต้องดำเนินการด้วยความโปร่งใส โดยคำนึงถึงความเป็นส่วนตัว และข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เรียน

มาตรา ๑๓ ผู้เรียนมีสิทธิที่จะมีเวลาส่วนตัวอย่างเพียงพอในการพักผ่อน การเข้าร่วมกิจกรรมที่สนใจ การละเล่นทางสุนทนาการ หรือการทำงานอดิเรก
สถานศึกษามีหน้าที่ควบคุมเวลาเรียนและเวลาที่ใช้สละสางภาระงานจากการเรียนให้ไม่กระทบต่อเวลาส่วนตัวของผู้เรียนตามวรรคหนึ่ง

หมวด ๓
การมีส่วนร่วมของผู้เรียน

มาตรา ๑๔ ให้สถานศึกษาดำเนินการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีกิจกรรมและกระบวนการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เพื่อสร้างความเข้าใจและตระหนักในสิทธิมนุษยชนอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน โดยให้ผู้เรียนและบุคลากรในสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม

(๒) จัดหาและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถสอนและให้คำปรึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชนได้อย่างถูกต้องตามหลักการสากล

(๓) จัดให้มีระบบดูแล ช่วยเหลือ และคุ้มครองผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนภายในสถานศึกษา

การดำเนินการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๕ ผู้เรียนมีเสรีภาพในการสมาคม รวมกลุ่ม หรือชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธภายในสถานศึกษา

การใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งให้สถานศึกษามีหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม

มาตรา ๑๖ การออกกฎหรือระเบียบของสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อผู้เรียนจะต้องสอดคล้องกับสิทธิมนุษยชนของผู้เรียน และมีวัตถุประสงค์เป็นไปเพื่อสร้างความปลอดภัยและผาสุกในการอยู่ร่วมกันภายในสถานศึกษาเท่านั้น

การออกกฎหรือระเบียบของสถานศึกษา ต้องจัดให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมอันเป็นที่ยอมรับจากผู้เรียนภายในสถานศึกษานั้นๆ

มาตรา ๑๗ ในการบริหารสถานศึกษา ผู้เรียนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน โดยวิธีการ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไข ให้เป็นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

.....
.....